

NGHIÊN CỨU CHUẨN MỰC CON NGƯỜI TRONG THỜI KÌ MỚI¹

LÊ NGỌC VĂN^(*)
BÙI THỊ HƯƠNG TRÂM^(**)

Tóm tắt: Bài viết trình bày cơ sở lý luận và thực tiễn nghiên cứu chuẩn mực con người Việt Nam. Về cơ sở lý luận, bài viết làm rõ các khái niệm: chuẩn mực, chuẩn mực con người, chuẩn mực con người Việt Nam, lệch chuẩn; đồng thời nêu rõ cách vận dụng lý thuyết về chuẩn mực vào nghiên cứu chuẩn mực con người Việt Nam. Về cơ sở thực tiễn, bài viết đề cập đến các yếu tố ảnh hưởng đến lựa chọn chuẩn mực của con người Việt Nam, đó là: biến đổi kinh tế - xã hội dưới tác động của công nghiệp hóa, hiện đại hóa, toàn cầu hóa, kinh tế thị trường; định hướng của Đảng và Nhà nước về xây dựng chuẩn mực con người Việt Nam thời kì mới; phong tục tập quán, truyền thống văn hóa dân tộc. Trên cơ sở đó, tiến hành thao tác hóa khái niệm cần nghiên cứu “chuẩn mực con người Việt Nam” thành các hợp phần/chỉ báo trung gian và hệ thống các chỉ báo thực nghiệm; xây dựng khung phân tích. Đây là những bước chuẩn bị có tính lý thuyết nhằm xác định phạm vi nội dung nghiên cứu, xây dựng bộ công cụ (bảng hỏi định lượng và định tính), cơ cấu mẫu nghiên cứu và triển khai điều tra khảo sát thu thập thông tin thực tế.

Từ khóa: chuẩn mực, chuẩn mực con người, chuẩn mực con người Việt Nam, lệch chuẩn.

Abstract: The article presents the theoretical and practical basis for researching Vietnamese human norms. Regarding the theoretical basis, the article clarifies the concepts: norms, human norms, Vietnamese human norms, deviance. It also clearly states how to apply the theory of norms to the study of Vietnamese norms. On a practical basis, the article mentions factors affecting the choice of norms of Vietnamese people, including socio-economic changes under the impact of industrialization, modernization, globalization, and market economy; The Party and State's orientation on building Vietnamese human norms in the new era; national customs and cultural traditions. Basing on that basis, it is necessary to analyze the concept of "Vietnamese human norms" in terms of components/indicators and a set of empirical indicators, and to build an analytical framework. These are theoretical preparation steps to determine the scope of research contents, build research tools (quantitative and qualitative questionnaires), structure the research sample and deploy surveys to collect actual information.

Keywords: norms, human norms, Vietnamese human norms, norm deviance.

Ngày nhận bài: 03/01/2024; ngày gửi phản biện: 04/01/2024; ngày duyệt đăng bài: 16/02/2024.

(*) Hội Xã hội học Việt Nam.

(**) Viện Nghiên cứu Gia đình và Giới, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam.

¹ Bài viết trong khuôn khổ đề tài trọng điểm cấp Bộ năm 2023 - 2024: “*Lý luận và thực tiễn xây dựng chuẩn mực con người gắn với giữ gìn, phát triển hệ giá trị gia đình Việt Nam trong thời kỳ mới*”; TS. Bùi Thị Hương Trâm làm chủ nhiệm; Viện Nghiên cứu Gia đình và Giới là cơ quan chủ trì.